2026 İran Savaşı'nın Türkiye Ekonomisine Yansımaları

Doç. Dr. Recep YORULMAZ | Mart 2026

1. İran'a Yönelik Saldırının Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Yansımaları

İran'a yönelik askeri müdahalenin Türkiye ekonomisi üzerindeki yansımaları, birbiriyle bağlantılı dört risk kanalı üzerinden derin bir analiz gerektirmektedir: enerji maliyeti ve arz güvenliği, finansal piyasalar ve sermaye akımları, enflasyon ve makroekonomik denge, tedarik zinciri ve gıda fiyatları. Her kanal birbirini besleyen ve derinleştiren bir kısır döngü yaratmaktadır.

1.1 Enerji Maliyeti ve Arz Güvenliği

Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacının yaklaşık %15-20'sini İran'dan boru hattıyla temin ettiği ve günlük 28-30 milyon metreküplük bu akışın kesintiye uğramasının sanayi ile elektrik üretimi için hayati bir risk oluşturduğu görülmektedir *(Enerji Ekonomisi, 2026a)*. Öte yandan ham petrol ithalatının yaklaşık %20'sinin gerçekleştiği Hürmüz Boğazı, İran Devrim Muhafızları'nın tehditleri ve tanker saldırıları nedeniyle fiziken açık olsa bile ekonomik açıdan kapalı hale gelmiştir. Savaş riski primlerinin hızla artması, navlun maliyetlerinin %50-100 sıçraması ve savaş riski sigorta primlerinin katlanması, denizcilik şirketlerini bölgedeki operasyonlarını fiilen durdurmaya zorlamıştır *(Allianz Trade, 2026; SDE, 2026)*. Brent petrolün varil fiyatı 85 doların üzerine çıkarken olası bir uzun süreli kapanmada 100-150 dolar bandının telaffuz edilmesi, Türkiye'nin enerji faturasını kritik bir noktaya taşımaktadır *(BBC News Türkçe, 2026a; Enerji Ekonomisi, 2026a)*.

Avrupa'nın doğalgaz referans fiyatı TTF'de Katar'ın LNG üretimini durdurma kararının da katkısıyla fiyatlar tek bir günde 31,9 MWh'den 54,3 MWh'ye, neredeyse iki katına, çıkmıştır. Bu gelişme enerji ithalatçısı Türkiye için maliyet tabanlı bir enflasyon şoku riski barındırmaktadır *(Euronews TR, 2026; IMF, 2026)*.

1.2 Tedarik Zinciri ve Gıda Güvenliği Boyutu

Hürmüz krizinin genellikle göz ardı edilen ama kritik bir boyutu, boğazın enerji dışı ticaretteki rolüdür. Üre, amonyak ve fosfat gibi tarımsal girdi hammaddeleri ile alüminyum ve demir-çelik gibi endüstriyel metaller de büyük ölçüde bu güzergahtan taşınmaktadır *(Allianz Trade, 2026; TBMM Araştırma Hizmetleri, 2026)*. Gübre hammaddelerindeki aksaklık doğalgaz fiyatlarındaki yükselişle birleştiğinde üretim maliyetlerini ikiye katlamakta; bu durum tarımsal verimliliği düşürerek 'gecikmeli ve basamaklı bir gıda enflasyonu baskısı' yaratma riski taşımaktadır (*Yeşil Haber, 2026; Enerji Ekonomisi, 2026a)*. Türkiye'nin gıda enflasyonu bu kanaldan ek bir yukarı yönlü baskıya maruz kalmaktadır *(Hürriyet/Bigpara, 2026)*. Küresel ticaret hacminde öngörülen %5-10'luk genel daralma, ihracata dayalı KOBİ'leri ayrıca zorlarken Türkiye'nin dış pazar erişimini de daraltmaktadır *(IMF, 2026; Ekonomi Gazetesi, 2026)*. Halihazırda enflasyonun alt belirleyicilerinin en önemli kalemi olan maliyet enflasyonu sorunu ile karşı karşıya olan Türk ekonomisi, bu krizle bir yara daha alacaktır *(Paraanaliz, 2026c)*.

1.3 Finansal Piyasalar, Risk Primi ve Dolarizasyon

Küresel piyasalarda tetiklenen riskten kaçış dalgası, gelişmekte olan ülke varlıklarından hızlı bir sermaye çıkışına neden olarak Türk Lirası üzerinde ağır bir baskı oluşturmuştur. Türkiye'nin 5 yıllık kredi temerrüt takası (CDS) priminin savaşın ilk haftasında 254 baz puanı aşması, yabancı

yatırımcıların risk algısının sertleştiğini ve ülkenin uluslararası borçlanma maliyetlerinin arttığını göstermektedir *(Paraanaliz, 2026a; Allianz Trade, 2026)*. Küresel çapta DXY'nin 99'un üzerine çıkması ile yaşanan dolar likiditesi şoku da Türkiye'nin dış finansman erişimini olumsuz etkilemiştir *(Paraanaliz, 2026d; BBC News Türkçe, 2026a)*.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) rezervleri üzerindeki yük somutlaşmıştır: brüt rezervlerde 9,4 milyar dolar, swap hariç net rezervlerde ise 11,9 milyar dolarlık bir erime yaşanmış; yıl başından bu yana swap hariç net rezervlerdeki toplam kayıp 19 milyar doları aşmıştır *(Paraanaliz, 2026a;2026b)*. Borsa İstanbul BIST 100 endeksinde de satış baskısı belirginleşmiş, bankacılık endeksindeki düşüşler diğer sektörlerin önüne geçmiştir *(Para Ajansı, 2026)*.

Bu belirsizlik ortamı yalnızca dışsal değil, içsel bir dolarizasyon dinamiğini de harekete geçirmiştir. Mart 2026'nın ilk haftasında hanehalkı ve şirketlerin döviz hesaplarında görülen 2,1 milyar dolarlık artış; bunun 811 milyon doları hanehalkından, 1,3 milyar doları şirketlerden, geçmiş yıllarda büyük çabalarla tersine çevrilen eğilimin yeniden güçlendiğine işaret etmektedir *(Paraanaliz, 2026a; Hürriyet/Bigpara, 2026)*. Bu durum, uzun vadeli kurumsal güveni tahrip etme riski taşıdığından kısa vadeli faiz kararlarından çok daha kalıcı sonuçlar doğurabilir *(Tükel, 2026)*.

1.4 Makroekonomik Denge: Stagflasyon Riski

Tüm bu kanallar birleştiğinde, Türkiye ekonomisini bekleyen asıl tehdit stagflasyondur: enerji ve gıda kaynaklı enflasyon yukarı yönlü baskı uygularken ekonomik yavaşlama beklentisi büyümeyi aşağı çekmektedir *(Allianz Trade, 2026; IMF, 2026)*. Petrol fiyatlarındaki her 10 dolarlık artışın cari açığı 5-6 milyar dolar genişlettiği göz önüne alındığında, Hürmüz'ün uzun süreli kapanması senaryosunda cari açığın GSYİH'ye oranı %7 ile %18 arasında yükselebilir; enerji şoku enflasyona 5-10 puanlık ek katkı yapabilir ve küresel tedarik zinciri aksamaları büyümeyi 1-2 puan yavaşlatabilir *(Enerji Ekonomisi, 2026a; BBC News Türkçe, 2026a; SDE, 2026)*. Bu tablo, 2024'ten bu yana titizlikle uygulanan dezenflasyon programını doğrudan tehdit etmekte ve önceden planlanmış faiz indirimlerini erteleme, hatta ek sıkılaştırma baskısını dayatmaktadır *(Paraanaliz, 2026c)*.

Tablo 1. Savaşın Türkiye Makroekonomisine Öngörülen Etkileri

Gösterge	Öngörülen Etki (Hürmüz Uzun Süreli Kapanma Senaryosu)
Cari Açık / GSYİH	GSYİH'nin %7-18'i oranında ek açık riski
Enflasyon (TÜFE)	Enerji+gıda kanalıyla +5-10 puan yukarı baskı
GSYİH Büyümesi	Tedarik zinciri etkisiyle 1-2 puan yavaşlama
CDS Primi (5Y)	254 baz puanın üzerine çıkarak yılın zirvesine ulaştı
TCMB Net Rezervler	Yıl başından bu yana swap hariç -19 milyar dolar
Yurt İçi Dolarizasyon	İlk haftada döviz hesaplarında +2,1 milyar dolar
Faiz Beklentisi	Planlanan indirimler rafa kalktı; ek sıkılaştırma riski

Kaynak: Paraanaliz (2026a); Enerji Ekonomisi (2026a); IMF (2026); Allianz Trade (2026).

2. Türkiye'nin Ekonomik Adımlarının İncelenmesi

Türkiye'nin 2026 İran krizi karşısında sergilediği ekonomik refleksler üç ana eksende şekillenmiştir: TCMB'nin para politikası müdahaleleri, hükümetin diplomatik ve idari tedbirleri ve enerji arz güvenliği stratejileri.

2.1 TCMB'nin Para Politikası Müdahaleleri

Krizin ilk şok dalgasını göğüslemek amacıyla 1 Mart 2026 tarihinde, piyasalar açılmadan hemen önce devreye alınan tedbirler, doğrudan bir faiz artışı ilanından kaçınarak piyasa likiditesi ve döviz talebi yönetimi üzerinden dolaylı bir sıkılaştırma stratejisi izlendiğini ortaya koymaktadır *(Paraanaliz, 2026a)*. Bu stratejinin en kritik unsurlarından biri olan bir haftalık repo ihalelerine geçici ara verilmesi hamlesiyle, ana fonlama aracının askıya alınması sağlanmış ve bankalar likidite ihtiyaçları için gecelik piyasaya yönelmek zorunda bırakılmıştır. Borçlanma maliyetlerini otomatik olarak faiz koridorunun üst bandı olan %40 seviyesine taşıyan bu uygulama, yaklaşık 3 puanlık zımni bir faiz artışına tekabül eden güçlü bir örtülü sıkılaştırma operasyonu niteliği taşımaktadır *(Paraanaliz, 2026a; Atabay, 2026)*. Bu hamlenin temel amacı, düşük maliyetli Türk Lirası ile dövize akan spekülatif hareketlerin önünü kesmek ve dezenflasyon programına olan bağlılığı piyasalara güçlü bir şekilde sinyal vermektir *(Paraanaliz, 2026)*.

Süreci destekleyen bir diğer önemli adım ise TL uzlaşmalı vadeli döviz satım ihaleleridir. Bu enstrümanın en büyük avantajı, uzlaşmanın Türk Lirası üzerinden yapılması sayesinde vade sonunda fiziki bir döviz çıkışının yaşanmaması ve brüt rezervlerin doğrudan kullanılmamasıdır *(Paraanaliz, 2026; Hürriyet/Bigpara, 2026)*. Şirketlere gelecekteki kur riskine karşı somut bir güvence sunan bu mekanizma, spot piyasadaki panik kaynaklı döviz talebini ve kur üzerindeki ani baskıyı absorbe etmeyi hedeflemektedir. Böylelikle beklenti yönetimi güçlendirilmekte ve enflasyon çıpasının korunmasına doğrudan katkı sağlanmaktadır *(IMF, 2026)*.

Bu iki aracın eş zamanlı ve koordineli biçimde kullanılması, TCMB'nin savaşın yarattığı olağanüstü koşullara karşı esnek ve hızlı yanıt verme kapasitesini ortaya koyarken, kurumsal kredibilitenin yeniden inşasına da zemin hazırlamaktadır. Ekonomi uzmanları, sergilenen bu proaktif duruşun daha önce gündemde olan faiz indirimlerini fiilen askıya aldığını ve yıl sonuna kadar daha yüksek bir reel politika faizi seviyesinin korunacağı beklentisini piyasalara net biçimde ilettiğini vurgulamaktadır *(Paraanaliz, 2026c; Tükel, 2026)*.

2.2 Hükümetin Diplomatik ve İdari Tedbirleri

Ekonomi yönetiminin teknik hamleleri, hükümet düzeyinde eş zamanlı olarak yürütülen diplomatik ve idari önlemlerle desteklenmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 4 Mart 2026'da saldırıları 'hukuksuz' olarak nitelendirip ateşkes ve diyalog çağrısında bulunması, çatışmanın yayılmasını engelleme ve enerji arz güvenliğini koruma stratejisinin diplomatik ayağını oluşturmaktadır *(WSWS, 2026; Hürriyet/Bigpara, 2026)*. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz'ın makroekonomik temellerin sağlamlığına dair güven mesajları ise piyasalardaki panik havasını dağıtmayı hedeflemiştir *(Hürriyet/Bigpara, 2026)*.

İdari cephede, İran sınırındaki Ağrı-Gürbulak, Van-Kapıköy ve Hakkâri-Esendere kapılarında sivil geçişlere kısıtlama getirilmesi, yalnızca ticari araçlar ve T.C. vatandaşlarına izin verilmesi önemli bir önleyici tedbirdir *(WSWS, 2026)*. Türkiye'nin halihazırda taşıdığı mülteci yükü ve yeni bir göç dalgasının yaratacağı ekonomik-sosyal maliyetler göz önünde bulundurulduğunda, bu tedbir salt güvenlik değil aynı zamanda mali bir karardır *(KAFKASSAM, 2026; DW Türkçe, 2026)*.

2.3 Enerji Güvenliği: Çeşitlendirme Stratejisi

Türkiye'nin bu krize hazırlıklı olmasını sağlayan en kritik altyapı yatırımları, son yıllarda kararlılıkla hayata geçirilen enerji çeşitlendirme adımlarıdır *(Enerji Ekonomisi, 2026b)*. Bu

stratejinin merkezinde yer alan LNG altyapısı, Marmara Ereğlisi ve Aliağa'daki sabit terminaller ile yüzer depolama ve gazlaştırma üniteleri (FSRU) sayesinde Katar, ABD ve Nijerya gibi farklı kaynaklardan ithalat yapılmasını mümkün kılmaktadır. Her ne kadar boru hattı gazına oranla yaklaşık %30 daha maliyetli olsa da LNG imkânı, İran hattında yaşanabilecek olası bir kesintiye karşı hayati bir alternatif güvencesi sunmaktadır *(Enerji Ekonomisi, 2026b; BBC News Türkçe, 2026a)*.

Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP), sağladığı kapasite esnekliği ile Azerbaycan'dan ek arz sağlama potansiyeli taşırken; Silivri ve Tuz Gölü yer altı depolama tesislerinin yüksek doluluk oranları, kısa vadeli arz kesintilerine karşı kritik bir zaman tamponu oluşturmaktadır *(Enerji Ekonomisi, 2026b)*. Ham petrol tedariki tarafında ise Hürmüz Boğazı'ndaki risklere karşı Azerbaycan ve Irak boru hatlarına ağırlık verilmesi ve Akdeniz limanları üzerinden gerçekleştirilen alternatif sevkiyatların artırılması gündemdedir *(Enerji Ekonomisi, 2026b; KAFKASSAM, 2026)*.

Tüm bu maliyet baskısına rağmen, Türkiye'nin 2018 veya 2022 yıllarındaki benzer kriz dönemlerinde sahip olmadığı geniş bir esneklik rezervine bugün sahip olması, ekonomik dayanıklılık açısından belirleyici bir fark yaratmaktadır *(Tükel, 2026; Paraanaliz, 2026a)*.

3. Politika Hedefleri ve Etkinliği

TCMB ve ekonomi yönetiminin devreye aldığı müdahaleler birbiriyle bağlantılı dört temel hedef etrafında şekillenmektedir: kur istikrarı, enflasyon beklentilerinin kontrolü, rezervlerin korunması ve finansal istikrar.

Tablo 2. Politika Araçları, Hedefler ve Kısa Vadeli Etkinlik Değerlendirmesi

Araç / Tedbir	Hedef ve Kısa Vadeli Etkinlik Değerlendirmesi
Repo ihaleleri durdurma	Kur + beklenti. Etkin: spekülatif TL-döviz carry pozisyonunu kapattı. Kısıt: sürdürülebilirlik sınırlı, aktifte daralmaya yol açabilir.
TL uzlaşmalı vadeli döviz satımı	Rezerv koruma + kur. Etkin: brüt rezerv harcamadan kur riskini absorbe etti. Kısıt: büyük hacimli kriz saldırılarında yetersiz kalır.
Döviz tevdiat yönetimi (KKM)	Dolarizasyon önleme. Kısmen etkin: KKM çıkışlarının kontrollü yönetimi kritik. Risk: savaş uzarsa yeniden dolarizasyon baskısı.
Sınır kısıtlamaları	Mali + sosyal. Etkin: olası göç dalgasının önlenmesi. Sembolik değeri de yüksek.
Diplomatik temas	Enerji arz güvenliği. Kritik ama en az kontrol edilebilir araç.
LNG / depolama altyapısı	Enerji arzı. Etkin (kısa vadeli): İran gazı kesintisine karşı 4-8 haftalık tampon.

Kaynak: Paraanaliz (2026a); WSWS (2026); Enerji Ekonomisi (2026b).

3.1 Politika Araçlarının Piyasa Etkisi ve Sürdürülebilirlik

Repo ihalelerinin durdurulması, piyasadaki likiditeyi hızla sıkılaştırarak spekülatif carry trade iştahını önemli ölçüde baskılamıştır *(Paraanaliz, 2026a)*. Eş zamanlı devreye alınan TL uzlaşmalı vadeli döviz satımları ise TCMB'nin brüt rezervlerini kullanmadan kur riskini

yönetmesini sağlayarak finansal istikrara önemli katkı yapmıştır *(Atabay, 2026)*. Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarının yönetimi, sistemik riskin kontrolü açısından kritik önemdedir; mevcut durumda çıkışların kontrollü seyretmesi bir başarı olarak değerlendirilse de, savaşın uzaması halinde yerleşiklerin yeniden dövize yönelme riski en büyük tehdit olarak devam etmektedir *(Tükel, 2026; Paraanaliz, 2026a)*.

3.2 Bankacılık Sektörüne Yönelik Risk Kanalları

Krizin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri üç ana kanal üzerinden finansal istikrarı zorlamaktadır:

- **Dolar Likiditesi Kanalı:** Küresel riskten kaçış dalgasıyla DXY'nin 99 seviyesinin üzerine çıkması, Türk bankalarının yurt dışı sendikasyon ve eurobond piyasalarından sağladığı fonlama maliyetlerini doğrudan artırmaktadır. Bu durum dış borç çevriminde hem bilanço hem nakit akışı düzeyinde baskı yaratmaktadır *(Paraanaliz, 2026d)*.
- **Fonlama Maliyeti Kanalı:** Gecelik borçlanma maliyetlerinin %40'a yükselmesi, bankaları mevduat faizlerini hızla artırmaya zorlamaktadır. Bu artış net faiz marjlarını daraltarak kârlılığı ve sermaye tamponlarını aşındırmaktadır *(Paraanaliz, 2026a; BBC News Türkçe, 2026a)*.
- **Kredi Kalitesi Kanalı:** Stagflasyon beklentisi, özellikle taşımacılık ve imalat sektörlerinde kredi geri ödeme kapasitesini zayıflatmakta; NPL oranlarını yükselterek bankalar üzerinde ilave sermaye gereksinimi baskısı oluşturmaktadır. BIST bankacılık endeksinin diğer sektörlere kıyasla daha derin satış baskısına maruz kalması, piyasanın bu riski önceden fiyatladığını göstermektedir *(Paraanaliz, 2026a; Para Ajansı, 2026)*.

> *Bankacılık sektörü için eş zamanlı devreye alınan bu üç baskı kanalı kümülatif bir stres testi anlamına gelmektedir. BDDK'nın sermaye yeterliliği ve likidite karşılama oranları üzerindeki denetim yakından izlenmelidir (Allianz Trade, 2026; Paraanaliz, 2026a).*

Mevcut politika araçlarının etkinliğini sınırlayan üç temel yapısal kısıt öne çıkmaktadır: yıl başından bu yana swap hariç net rezervlerde 19 milyar dolarlık kayıpla hızlanan rezerv erimesi; enerji kaynaklı enflasyonun reel faizleri aşındırma riski; ve Hürmüz'ün seyrine olan dışsal bağımlılık *(Paraanaliz, 2026a; Enerji Ekonomisi, 2026b; Tükel, 2026)*.

4. Türkiye Ekonomisi Yönetimi ve Gelecek Senaryoları

Mevcut adımlar, sınırlı süreli ve orta yoğunluklu bir kriz için rasyonel bir yanıt oluşturmaktadır. Ancak çatışmanın seyrine göre iki köklü biçimde farklı ekonomik yol izlenebilmektedir.

4.1 Senaryo A — Kısıtlı Çatışma (Baz Senaryo)

Dört ila sekiz hafta süren, Hürmüz üzerindeki gerilimin fiili bir kapanmaya dönüşmediği ve petrolün 80-100 dolar bandında dengelendiği bu senaryoda mevcut araç seti yeterliliğini korumaktadır *(BBC News Türkçe, 2026b; Paraanaliz, 2026a)*. TCMB'nin örtülü sıkılaştırması devam edebilecek, TL'deki değer kaybı diğer GOÜ para birimlerine kıyasla görece sınırlı kalacak ve dezenflasyon programı yavaşlamakla birlikte yörüngede tutulabilecektir *(Paraanaliz, 2026c)*.

Tarihsel karşılaştırma: 2018 TL krizinde ani değer kaybı, ardından yüksek faiz ve IMF-dışı stabilizasyon süreci izlendi. 2020-22 döneminde ise hızlı swap anlaşmaları ve Körfez mevduatıyla rezervler desteklendi. 2026'da bu araçların her ikisi de hazır beklemektedir; ancak tetikleme eşiklerini doğru belirlemek kritik öneme sahiptir (Tükel, 2026; Paraanaliz, 2026a).

Bu senaryoda Türkiye'nin 2026 büyümesi %2-3 bandına gerileyebilir, enflasyon yıl sonu hedeflerini 3-5 puan aşabilir; ancak bu sapmalar bir program çöküşü değil, yönetilebilir bir sapma olarak nitelendirilebilir *(IMF, 2026; Allianz Trade, 2026).*

4.2 Senaryo B — Uzun Süreli Bölgesel Savaş (Kötü Senaryo)

Süresi üç ayı aşan, Hürmüz Boğazı'nın fiilen kapandığı ve petrol fiyatlarının 120-150 dolar bandına fırladığı bu senaryoda mevcut araç setinin yetersiz kalacağı öngörülmektedir *(Enerji Ekonomisi, 2026a; BBC News Türkçe, 2026a; Allianz Trade, 2026).*

- **Para politikası:** Politika faizinde 5-10 puanlık açık artış, zorunlu karşılık oranlarının yükseltilmesi, KKM çıkışlarının kontrollü yönetimi ve swap hattı mimarisinin yeniden aktive edilmesi *(Paraanaliz, 2026a; IMF, 2026).*
- **Maliye politikası:** Hedefli enerji sübvansiyonları ve geçici akaryakıt vergi indirimleri, ancak bütçe disiplinini bozma ve risk primini artırma riski nedeniyle geçici ve dar kapsamlı tutulmalıdır *(IMF, 2026; Allianz Trade, 2026).*
- **Dış finansman:** IMF ile FCL/PLL müzakereleri, Körfez ülkeleriyle yeni mevduat/swap anlaşmaları, kalkınma bankası finansmanının önceliklendirilmesi. Rusya ve Çin'in bekle-gör tutumu, çok taraflı finansman kanallarına yönelmeyi zorunlu kılmaktadır *(KAFKASSAM, 2026; IMF, 2026; Anadolu Ajansı, 2026).*
- **Enerji acil önlemleri:** Spot piyasadan acil LNG alımlarının artırılması, TANAP ve Kerkük-Ceyhan kapasitesinin maksimize edilmesi, Sakarya Gaz Sahası üretiminin hızlandırılması *(Enerji Ekonomisi, 2026b).*

4.3 Asimetrik Fırsatlar: Türkiye'nin Jeo-Ekonomik Konumu ve Sermaye Rotasyonu

Her kriz gibi bu süreç de Türkiye için belirli stratejik fırsatlar barındırmaktadır. Bu fırsatlar iki ayrı katmanda ele alınmalıdır: hava ve kara koridorlarından elde edilecek egemenlik gelirleri ve transit ekonomisi; yüksek enflasyon ortamında sermayenin yön değiştireceği sektörler *(Güdül, 2026; Uraloğlu, A., 2024).*

4.3.1 Hava Koridoru: Rusya'dan Sonra İran da Kapandı

Rusya'nın 2022'de uluslararası sivil havacılığa kapatıldıktan sonra İran hava sahasının da savaş nedeniyle kapanması, Avrupa ile Asya arasındaki güvenli transit hava koridorlarını dramatik biçimde daraltmış ve Türk hava sahasını fiilen ikame edilemez bir güzergaha dönüştürmüştür *(Uraloğlu, A., 2024).* Türkiye, uçak tipine göre her geçişten 340 ila 1.500 Euro arasında değişen rota ücreti almakta olup 2024 yılında bu kanaldan 24,8 milyar TL gelir elde edilmiş; 2025 hedefi 35,7 milyar TL olarak belirlenmiştir *(Uraloğlu, A., 2024).* İran hava sahasının kapanmasıyla birlikte transit trafiğin önemli bir bölümünün Türk koridoruna kayacağı öngörülmektedir.

Bu tablonun makroekonomik önemi doğrudan gelir etkisinin ötesine geçmektedir: Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) gelirleri, Türk Hava Yolları'nın bağlantı avantajı ve İstanbul'un küresel havacılık merkezi konumu kalıcı olarak güçlenmektedir. Cari açık üzerinde baskı oluşturan bir konjonktürde hizmet ihracatı niteliğindeki bu gelir akışının artması, görece küçük ama kalıcı bir denge katkısı anlamına gelmektedir *(Uraloğlu, A., 2024; Tükel, 2026).*

4.3.2 Kara ve Demiryolu Koridoru: Orta Koridor'un Stratejik Değeri

Bakü-Tiflis-Kars güzergahını esas alan Orta Koridor ve Kalkınma Yolu projesi, Hürmüz krizinin deniz yollarındaki güvenilirliği kalıcı olarak zedelemesiyle birlikte doğrudan jeo-ekonomik bir değer kazanmaktadır *(Tükel, 2026; KAFKASSAM, 2026)*. Çin'in Avrupa'ya ihracat maliyetlerini düşürme hedefiyle Orta Koridor'a artan ilgisi, Türkiye'yi Pekin ile Brüksel arasındaki ticaretin zorunlu geçiş noktasına dönüştürme potansiyeli taşımaktadır *(KAFKASSAM, 2026)*.

4.3.3 Sermayenin Yön Değiştireceği Sektörler: Petrol 150 Dolar Senaryosu

Petrol fiyatlarının 150 dolar seviyesine yaklaşması, sermayenin varlık sınıfları ve sektörler arasında yapısal olarak yeniden konumlandığı derin bir rotasyon sürecini tetiklemektedir *(Güdül, 2026)*. Türkiye özelinde bu sürecin izleyeceği temel mecralar şu biçimde özetlenebilir:

- **Arsa ve tarım arazileri:** Enflasyonist baskıların ağırlaştığı stagflasyon dönemlerinde yatırımcıların reel korunma aracı olarak bu alanlara yönelmesi, 1970'lerdeki petrol krizlerinde de gözlemlenmiş tarihsel bir reflekstir. Gıda enflasyonunun ivmelenmesiyle tarım arazilerinin hem üretim hem yatırım değeri eş zamanlı artmaktadır *(Güdül, 2026)*.
- **Yenilenebilir enerji:** Petrolün pahalılaşması GES, RES, biyogaz ve enerji depolama yatırımlarının ekonomik geri dönüş sürelerini kısaltarak bu alternatifleri fosil yakıtlara karşı rekabetçi kılar. Türkiye'nin yüksek yenilenebilir enerji potansiyeli, hem cari açığın azaltılması hem de enerji dışa bağımlılığının kırılması noktasında yapısal bir kazanım vaat etmektedir *(Güdül, 2026; Enerji Ekonomisi, 2026b)*.
- **Savunma sanayi:** Jeopolitik gerilimin kalıcılaşması bölge ülkelerinin savunma bütçelerini artırmasına yol açmaktadır. Türkiye'nin insansız hava araçları ve zırhlı araçlar alanındaki ihracat başarısı bu konjonktürde çarpan etkisiyle güçlenecektir *(Güdül, 2026; KAFKASSAM, 2026)*.
- **Lojistik ve ticaret koridorları:** Hürmüz'ün riskli hale gelmesiyle Orta Koridor ve Kalkınma Yolu üzerinden kara ve demiryolu taşımacılığına talep artacak; liman altyapısı, intermodal lojistik merkezleri ve dijital gümrük kapasitesi yatırımlarının getirisi yükselecektir *(Güdül, 2026; Tükel, 2026)*.
- **Gıda ve tarım üretimi:** Artan enerji maliyetlerinin gübre ve nakliye üzerinden gıda fiyatlarını yukarı çekmesi, tarım sektörünü stratejik bir yatırım alanına dönüştürmektedir. İran ve Körfez bölgelerindeki arz aksaklıklarının Türk tarım ihracatı için yaratacağı bu pencere, krizin getirdiği en somut gelir fırsatlarından biridir *(Güdül, 2026; Enerji Ekonomisi, 2026a)*.

Kritik uyarı: Yukarıda sıralanan fırsatlar analitik olarak savunulabilir olmakla birlikte, hepsinin hayata geçirilmesi Türkiye'nin makroekonomik istikrarı koruması, kurumsal güvenilirliğini sürdürmesi ve uzun vadeli politika çerçevesini tutarlı biçimde uygulaması koşullarına bağlıdır. Enerji şokunun kısa vadeli maliyetleri doğru yönetilmeden bu orta vadeli fırsatları değerlendirmek mümkün olmayacaktır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

2026 İran Savaşı, Türkiye ekonomisini çok boyutlu ve eş zamanlı bir stres testine tabi tutmaktadır. TCMB'nin piyasalar açılmadan devreye aldığı örtülü sıkılaştırma ile vadeli döviz satım mekanizmaları, savaşın ilk şok dalgasını sınırlamada etkili olmuştur *(Paraanaliz, 2026a; BBC News Türkçe, 2026)*. Enerji çeşitlendirmesinde son yıllarda alınan mesafe de krizin ilk aşamasında önemli bir tampon görevi görmüştür *(Enerji Ekonomisi, 2026b)*.

Ancak bu tablonun ötesinde, birbirleriyle bağlantılı üç temel yapısal gerilim göze çarpmaktadır. Birincisi, dezenflasyon programı ile enerji şokuna verilen zorunlu yanıt arasındaki çelişki *(IMF,*

2026; Paraanaliz, 2026c). İkincisi, bankacılık sektörünün dolar likiditesi, fonlama maliyeti ve kredi kalitesi kanallarında eş zamanlı bozulma *(Paraanaliz, 2026a; Allianz Trade, 2026)*. Üçüncüsü, swap hariç net rezervlerdeki hızlı erime ile dolarizasyonun yeniden güçlenmesi *(Paraanaliz, 2026a; Tükel, 2026)*.

Sonuç olarak, Türkiye'nin 2026 krizindeki hareket alanı belirleyici ölçüde Hürmüz'ün seyrini takip edecektir. Mevcut politika çerçevesi kısa ve orta yoğunluklu bir senaryo için yeterlidir; ancak kriz dörtten fazla aya yayılır veya petrol 120 doların üzerine kalıcı olarak yerleşirse daha kapsamlı müdahaleler kaçınılmaz hale gelecektir *(Enerji Ekonomisi, 2026a; Allianz Trade, 2026; Forbes Türkiye, 2026)*. Bu süreçte ekonomi yönetiminin en değerli varlığı bugüne dek koruduğu kurumsal güvenilirlik ve şeffaflık bağlılığıdır *(Tükel, 2026; KAFKASSAM, 2026)*.

Orta vadeli perspektiften bakıldığında bu kriz, enerji dışa bağımlılığını azaltma, cari açığı yapısal olarak daraltma, mali disiplin çerçevesini güçlendirme ve Orta Koridor üzerinden jeo-ekonomik konumlanmayı derinleştirme gündemlerinin ne denli acil olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır. Jeopolitik riskler, akademik literatürdeki 'dışsal şok' kavramsallaştırmasının çok ötesinde, ekonomi yönetiminin kalıcı ve yapısal bir girdisini oluşturmaktadır *(Tükel, 2026; KAFKASSAM, 2026; IMF, 2026)*.

Kaynakça

Allianz Trade. (2026). *Orta Doğu'da çatışma: Piyasalar ve makroekonomi nasıl etkilenir?* Allianz Trade Araştırma Raporları. https://www.paraanaliz.com/2026/raporlar/allianz-trade-orta-doguda-catisma-piyasalar-ve-makroekonomi-nasil-etkilenir-g-136338/

Anadolu Ajansı. (2026, Mart). *Rusya ve Çin, İran konusunda neden sessiz?* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/analiz/rusya-ve-cin-iran-konusunda-neden-sessiz/3849408

Atabay, G. (2026, Mart). *İran savaşı Türkiye için ne anlama geliyor?* Paraanaliz. https://www.paraanaliz.com/2026/ekonomi/guldem-atabay-iran-savasi-turkiye-icin-ne-anlama-geliyor-g-136082/

BBC News Türkçe. (2026a, Mart). *İran savaşı: Küresel piyasalar ve Türkiye ekonomisi nasıl etkileniyor?* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/articles/cx28weglnljo

BBC News Türkçe. (2026b, Ocak). *2026'da Türkiye ekonomisini neler bekliyor?* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/articles/c1e4we8118qo

Bigpara/Hürriyet. (2026, Mart). *Meclis analizi: Hürmüz krizi Türkiye'yi nasıl etkiler?* Bigpara-Hürriyet. https://bigpara.hurriyet.com.tr/haberler/genel-haberler/meclis-analizi-hurmuz-krizi-turkiyeyi-nasil-etkiler_ID1625577/

DW Türkçe. (2026, Mart). *Türkiye'nin İran savaşı politikası füzeyle değişir mi?* Deutsche Welle Türkçe. https://amp.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyenin-i%CC%87ran-sava%C5%9F%C4%B1-politikas%C4%B1-f%C3%BCzeyle-de%C4%9Fi%C5%9Firmi/a-76212876

Ekonomi Gazetesi. (2026, Mart). *İran-ABD-İsrail savaşının KOBİ'lere olası olumsuz etkileri.* Ekonomi Gazetesi. https://www.ekonomigazetesi.com/kose-yazisi/iran-abd-israil-savasinin-kobilere-olasi-olumsuz-etkileri-74182

Enerji Ekonomisi. (2026a, Mart). *İran krizi ve Türkiye ihracatı: Petrolden meyveye rapor.* Enerji Ekonomisi. https://www.enerjiekonomisi.com/iran-krizi-ve-turkiye-ihracati-petrolden-meyveye-rapor/41025

Enerji Ekonomisi. (2026b, Mart). *Orta Doğu enerji gündeminin merkezinde, riskler genişliyor.* Enerji Ekonomisi. https://www.enerjiekonomisi.com/orta-dogu-enerji-gundeminin-merkezinde-riskler-genisliyor/41090

Euronews. (2026, Mart). *Iran war revives spectre of energy crisis in Europe, fuelling economic anxiety.* Euronews. https://www.euronews.com/my-europe/2026/03/04/iran-war-revives-spectre-of-energy-crisis-in-europe-fuelling-economic-anxiety

Forbes Türkiye. (2026, Mart). *İran Savaşı ne zaman, nasıl biter? Dünya ve Türkiye için maliyeti.* Forbes Türkiye. https://www.forbes.com.tr/dunya/iran-savasi-ne-zaman-nasil-biter-dunya-ve-turkiye-icin-maliyeti

Güdül, A. (2026, Mart). *Petrol 150 dolar olursa Türkiye'de kazanan sektörler [X/Twitter gönderisi].* https://x.com/arifgudulcom/status/2030708546636026037

KAFKASSAM – Kafkasya Stratejik Araştırmalar Merkezi. (2026, Mart). *İran Savaşı üzerine değerlendirme.* KAFKASSAM. https://kafkassam.com/ufuk-cerrah-iran-savasi-uzerine-degerlendirme.html

Para Ajansı. (2026, Mart). *Savaşın piyasaya faturası ağır oldu: MSCI Gelişmekte Olan Piyasalar iki günde %4 geriledi.* Para Ajansı. https://paraajansi.com.tr/ekonomi/savasin-piyasaya-faturasi-agir-oldu-msci-gelismekte-olan-piyasalar-iki-gunde-4-geriledi-22225930h

Paraanaliz. (2026a, Mart). *İran savaşı endişesi TCMB rezervlerini zorluyor.* Paraanaliz. https://www.paraanaliz.com/2026/ekonomi/iran-savasi-endisesi-tcmb-rezervlerini-zorluyor-g-136174/

Paraanaliz. (2026b, Mart). *Savaşın gölgesinde Türkiye ekonomisi.* Paraanaliz. https://www.paraanaliz.com/2026/ekonomi/savasin-golgesinde-turkiye-ekonomisi-g-136304/

Paraanaliz. (2026c, Mart). *Analiz: Gıda ve enerji kıskacındaki ekonomide faiz indirimi beklentileri rafa kalktı.* Paraanaliz. https://www.paraanaliz.com/2026/ekonomi/analiz-gida-ve-enerji-kiskacindaki-ekonomide-faiz-indirimi-beklentileri-rafa-kalkti-g-135887/

Paraanaliz. (2026d, Mart). *Orta Doğu krizi dolar likidite şoku yarattı.* Paraanaliz. https://www.paraanaliz.com/2026/doviz/orta-dogu-krizi-dolar-likidite-soku-yaratti-g-136180/

Stratejik Düşünce Enstitüsü [SDE]. (2026, Mart). *Hürmüz Boğazı'nın stratejik önemi ve İran'ın boğazı kapatma ihtimalinde karşılaşılacak olası sonuçlar analizi.* SDE. https://www.sde.org.tr/analizler/hurmuz-bogazi-nin-stratejik-onemi-ve-iranin-bogazi-kapatma-ihtimalinde-karsilasilacak-olasi-sonuclar-analizi-58800

TBMM Araştırma Hizmetleri. (2026, Mart). *Hürmüz Boğazı'nın kapanması tedarik zincirlerini vurabilir.* Gazete Birlik. https://www.gazetebirlik.com/gundem/tbmmden-kritik-analiz-hurmuz-bogazinin-kapanmasi-tedarik-zincirlerini-vurabilir/953198

Tükel, H. (2026, Şubat). *Avrasya kırılması: Şubat 2026 operasyonu ve Türkiye'nin jeoekonomik eşiği.* T24. https://t24.com.tr/yazarlar/haluk-tukel/avrasya-kirilmasi-subat-2026-operasyonu-ve-turkiyenin-jeoekonomik-esigi,54088

Uluslararası Para Fonu [IMF]. (2026, Mart). *Gelişmeler belirsizliğe belirsizlik katıyor [Basın açıklaması].* IMF. https://www.paraanaliz.com/2026/genel/imf-gelismeler-belirsizlige-belirsizlik-katiyor-g-135968/

Uraloğlu, A. (2024). *Türkiye hava sahası kullanımından rekor gelir elde etti* [Basın açıklaması]. T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı / Ekonomi Gazetesi. https://www.ekonomigazetesi.com/sektor-haberleri/turkiye-hava-sahasindan-rekor-gelir-elde-etti-53224

WSWS – World Socialist Web Site. (2026, Mart 4). *Ankara'nın İran politikası: ABD-İsrail savaşına karşı 'kardeşlik' ve sınırda önlem.* WSWS. https://www.wsws.org/tr/articles/2026/03/04/synx-m04.html

Yeşil Haber. (2026, Mart). *Hürmüz şoku: Gübre ve gıda riski.* Yeşil Haber. https://yesilhaber.net/hurmuz-soku-gubre-ve-gida-riski/